

Қазақстан Іскерлік белсенділік индексі

Желтоқсан 2021 жыл

Сурет: Владислав Воднев

Мазмұны

01 Іріктеме туралы ақпарат

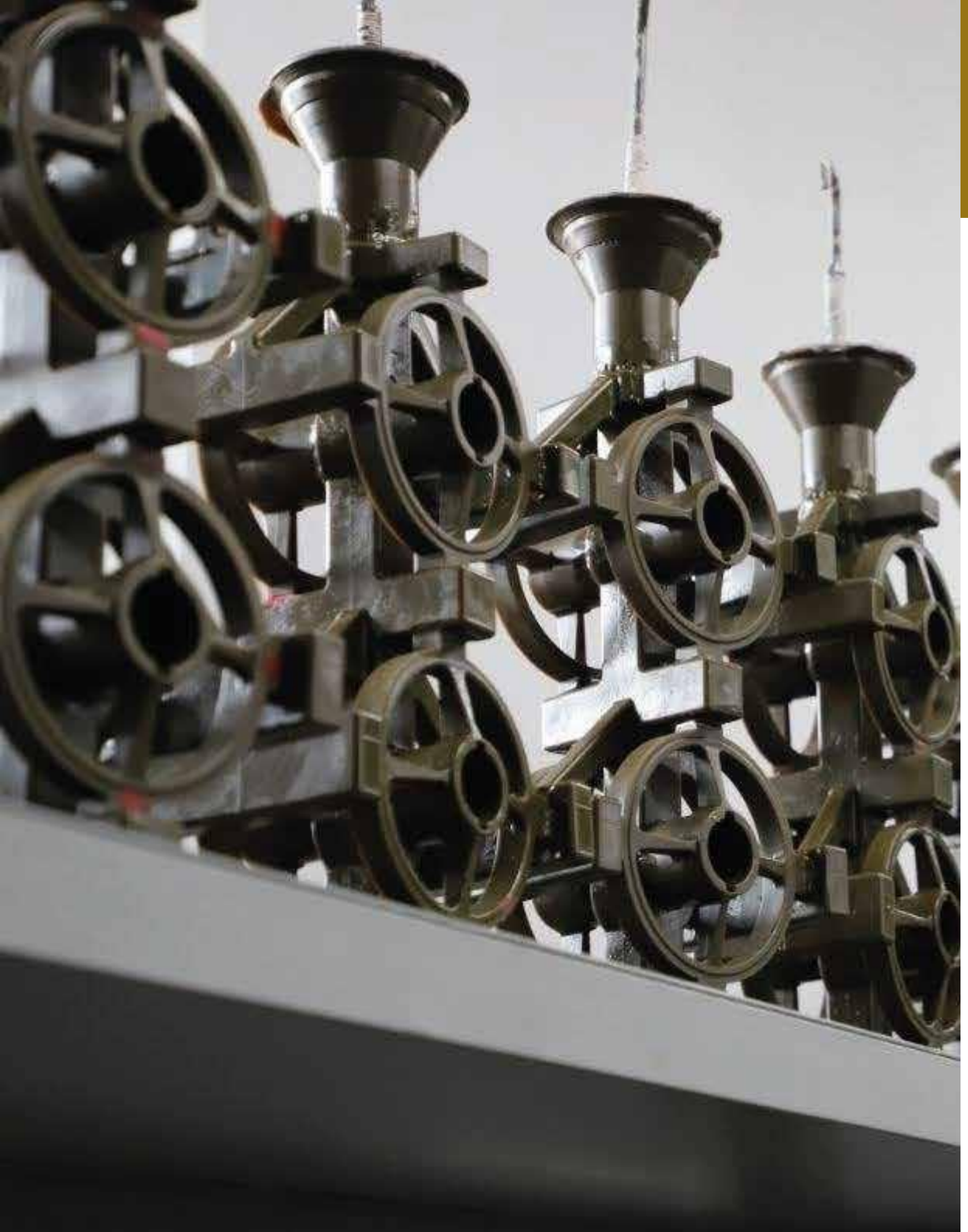
02 Бірлестірілген Іскерлік белсенділік индексі экономика бойынша

03 Секторлар бойынша Іскерлік белсенділік индексі

04 Іскерлік белсенділік индексі Қазақстан аймақтары бойынша

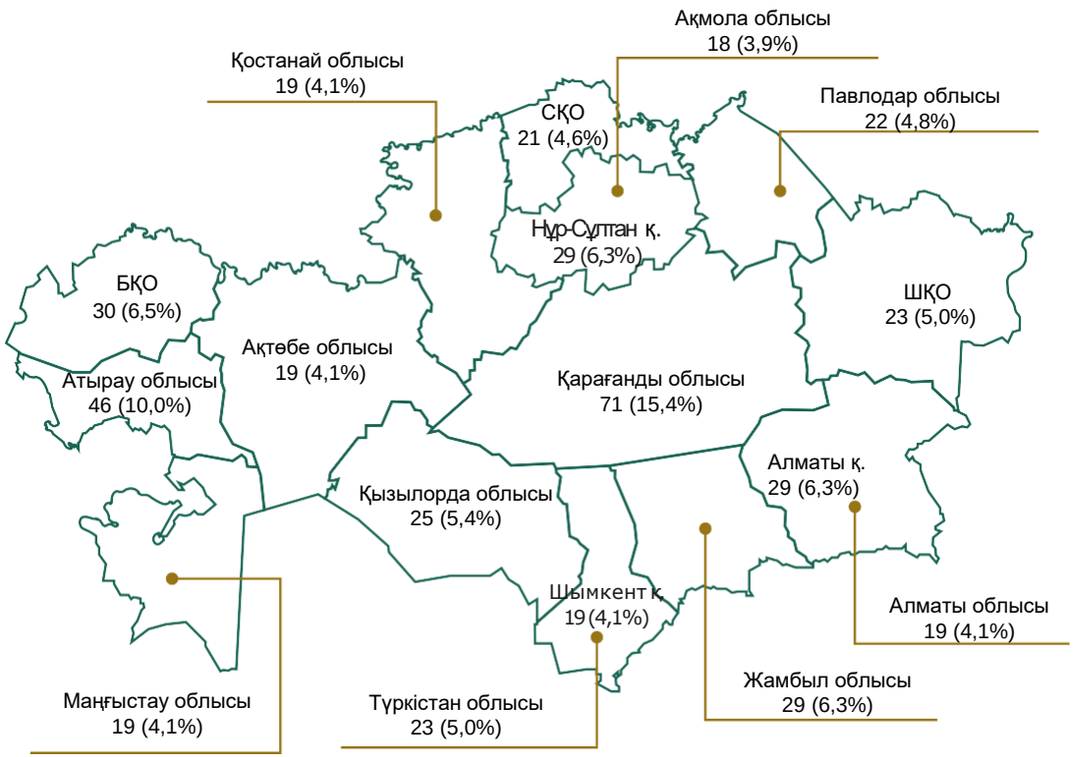
05 Басқа мемлекеттердің PMI индексі

06 Бизнес-ахуал индексі

01
Іріктеме туралы ақпарат

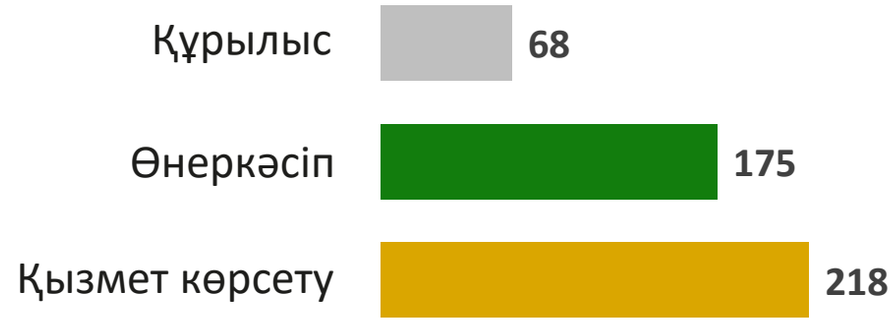
2021 жылғы желтоқсандағы респонденттердің саны – ***461 кәсіпорын***.

- *Іскерлік белсенділік индексі - кәсіпорындардың экономикалық көрсеткіштеріндегі нақты өзгерістер мен олардың болашақтағы өзгерістеріне қатысты сұрақтарға жауаптарының жиынтығын қамтитын құрама индекс.*
- *Қазақстан Ұлттық Банкі ай сайын нақты сектор мониторингіне қатысатын кәсіпорындарға сауалнама жүргізеді*

Респондент - кәсіпорындардың салалық құрамы

Респондент - кәсіпорындардың өлшемдік құрамы

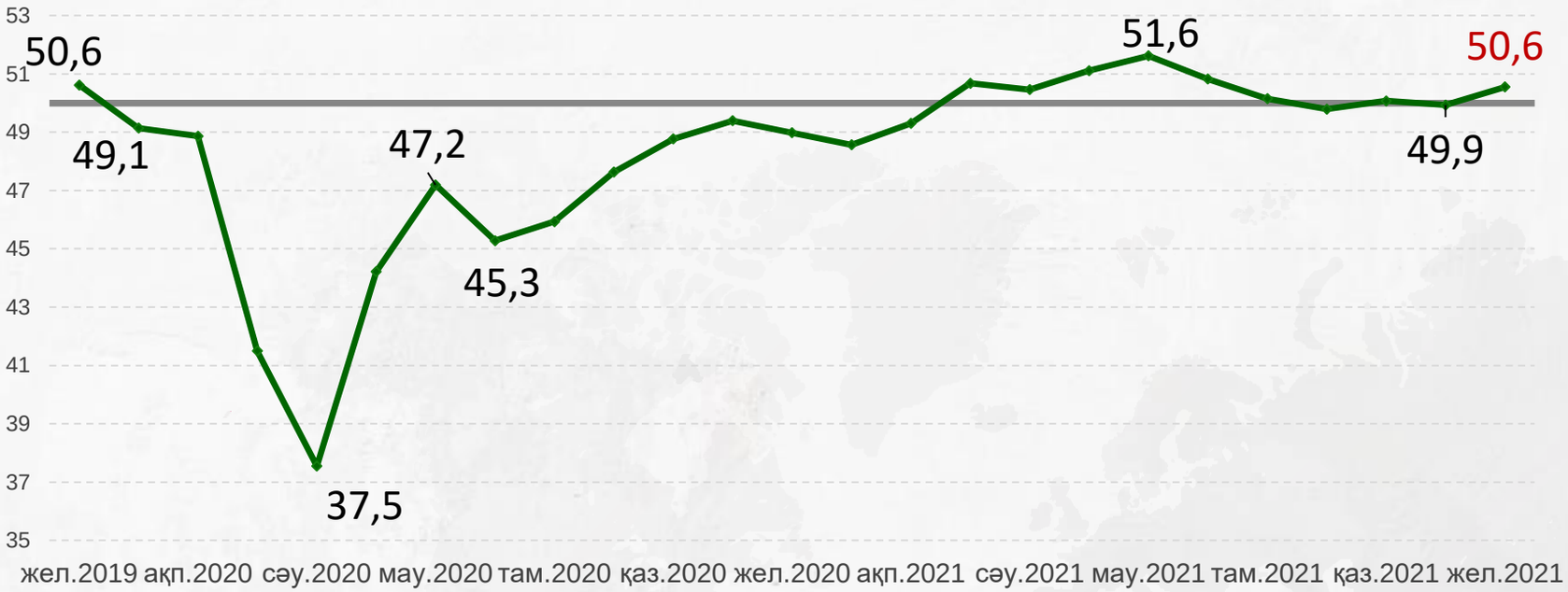

02

Экономика бойынша іскерлік белсенділік индексі (ІБИ)

Экономика бойынша іскерлік белсенділік индексі (ІБИ)

2021 жылғы желтоқсандағы нақты сектордағы 461 кәсіпорынға жүргізілген ай сайынғы сауалнаманың нәтижелері бойынша іскерлік белсенділік индексі **50,6** құрап, өсу аймағына өтті (қарашада – 49,9).

Қызмет көрсету секторында индекс **50,4**, өнеркәсіпте – **50,7**, құрылыста – **51,3** деңгейінде қалыптасты (қарашада – тиісінше 49,3, 50,8, 49,9).

** Көрсеткіш 50-ден жоғары болса оң өзгерісті, төмен болса кері өзгерісті білдіреді. Индекстің мәні 50-ден қаншалықты жоғары (төмен) болса, көрсеткіштің өсу (құлдырау) қарқыны соншалықты жоғары (төмен), 50-ге тең деңгейі өзгерістің жоқ екендігін көрсетеді.*

Экономика бойынша бірлестірілген іскерлік белсенділік индексі – келесі үш сектордың ЖІӨ-дегі жалпы қосылған құн үлесі бойынша салмақтанған мәні

Экономика бойынша ІБИ
50,6

Құрылыс секторы бойынша ІБИ
51,3

Қызмет көрсету секторы бойынша ІБИ
50,4

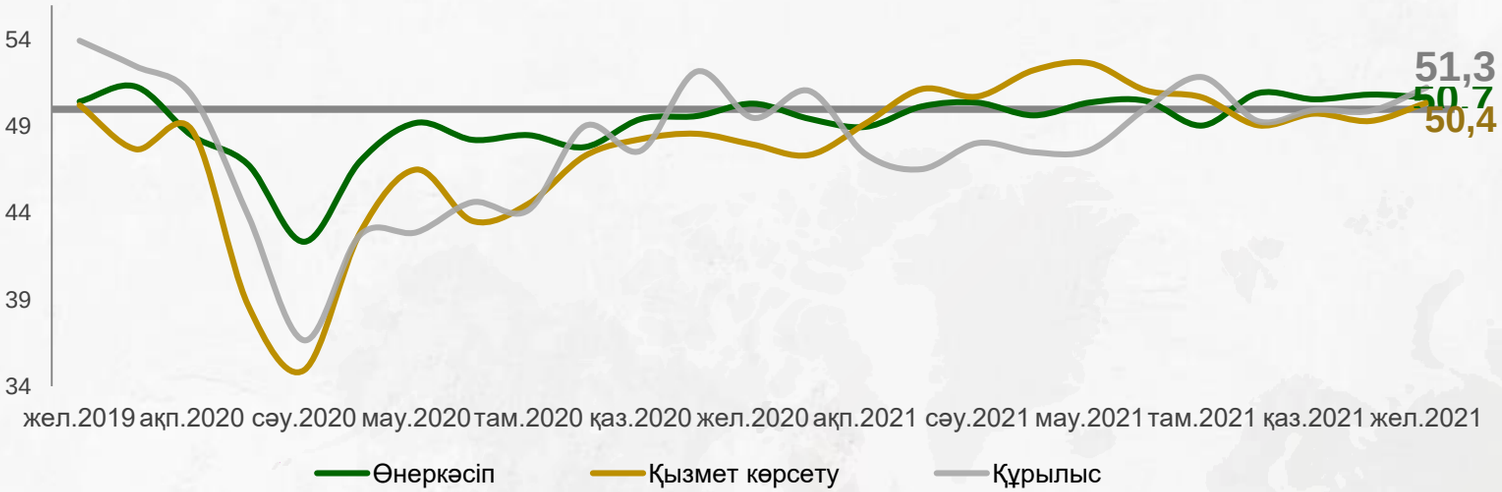
Өнеркәсіп секторы бойынша ІБИ
50,7

03

Секторлар бойынша іскерлік белсенділік индексі (ІБИ)

Секторлар бойынша іскерлік белсенділік индексі (ІБИ)

** Көрсеткіш 50-ден жоғары болса оң өзгерісті, төмен болса кері өзгерісті білдіреді. Индекстің мәні 50-ден қаншалықты жоғары (төмен) болса, көрсеткіштің өсу (құлдырау) қарқыны соншалықты жоғары (төмен), 50-ге тең деңгейі өзгерістің жоқ екендігін көрсетеді.*

Барлық секторларда іскерлік белсенділік жақсарды: индекс 50 ден жоғары мәнді құрады.

Құрылыс пен қызмет көрсету секторларында индекс теріс аймақтан оң аймаққа өтіп, сәйкесінше 51,3 және 50,4 құрады. Көрсеткіштің жақсаруы негізінен бұл секторлардағы жаңа тапсырыс көлемінің жоғарылауымен байланысты болды.

Өнеркәсіп секторында индекстің мәні айтарлықтай өзгермей, 50,7 деңгейінде қалыптасты.

Секторлар бойынша Іскерлік белсенділік кәсіпорындардың келесі көрсеткіштерінің өзгерістерінің жиынтығы ретінде есептеледі

Өнеркәсіп секторы бойынша ІБИ

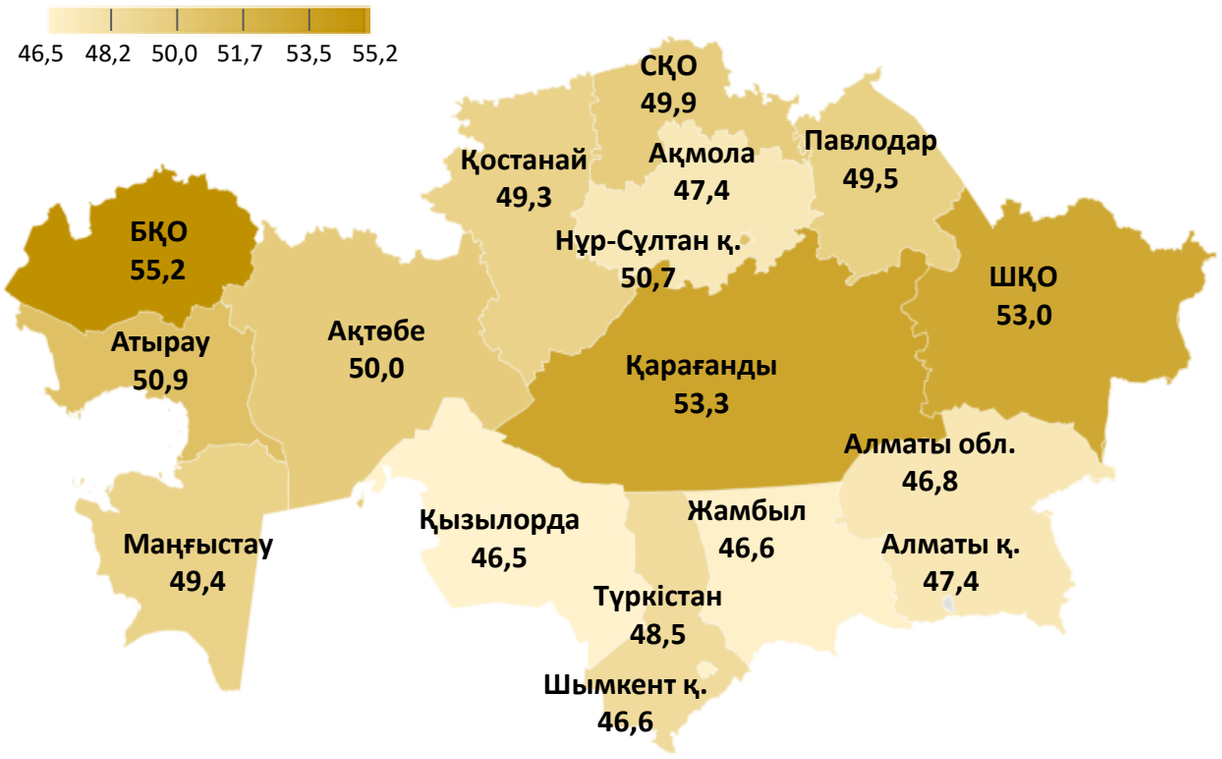
- Тауарлық-материалдық қорлар
- Жаңа өнім
- Жеткізу мерзімі
- Жұмыспен қамту деңгейі
- Жаңа тапсырыстар
- Іскерлік белсенділік

Құрылыс секторындағы ІБИ

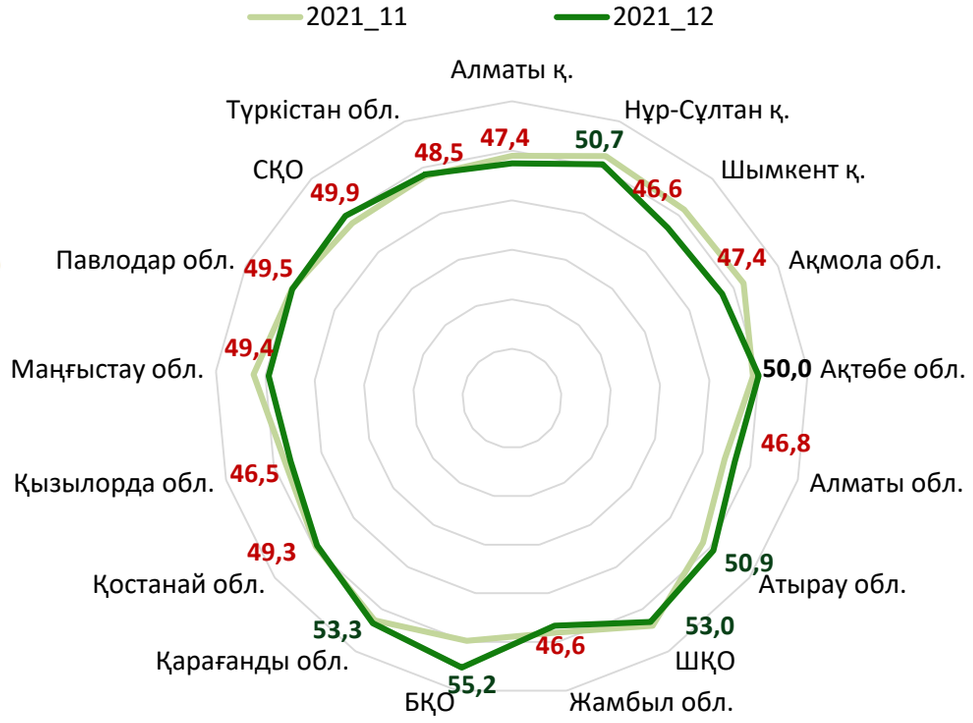
Қызмет көрсету секторындағы ІБИ

04 Қазақстан аймақтары бойынша Іскерлік белсенділік индексі

2021 жылғы желтоқсандағы аймақтар бойынша ІБИ

2021 жылғы қараша – желтоқсандағы ІБИ динамикасы

Қазақстан аймақтары бойынша кәсіпорындардың іскерлік белсенділігінің жақсаруы 5 өңірде орын алды: Батыс Қазақстан (**55,2**), Қарағанды (**53,3**), Шығыс Қазақстан (**53,0**), Атырау (**50,9**) облыстарында және Нұр-Сұлтан қаласында (**50,7**).

Іскерлік белсенділіктің төмендеуі 11 өңірде орын алды: Қызылорда облысында (**46,5**), Шымкент қаласында (**46,6**), Жамбыл (**46,6**), Алматы (**46,8**), Ақмола (**47,4**) облыстарында, Алматы қаласында (**47,4**), Түркістан (**48,5**), Қостанай (**49,3**), Маңғыстау (**49,4**), Павлодар (**49,5**) және Солтүстік Қазақстан (**49,9**) облыстарында.

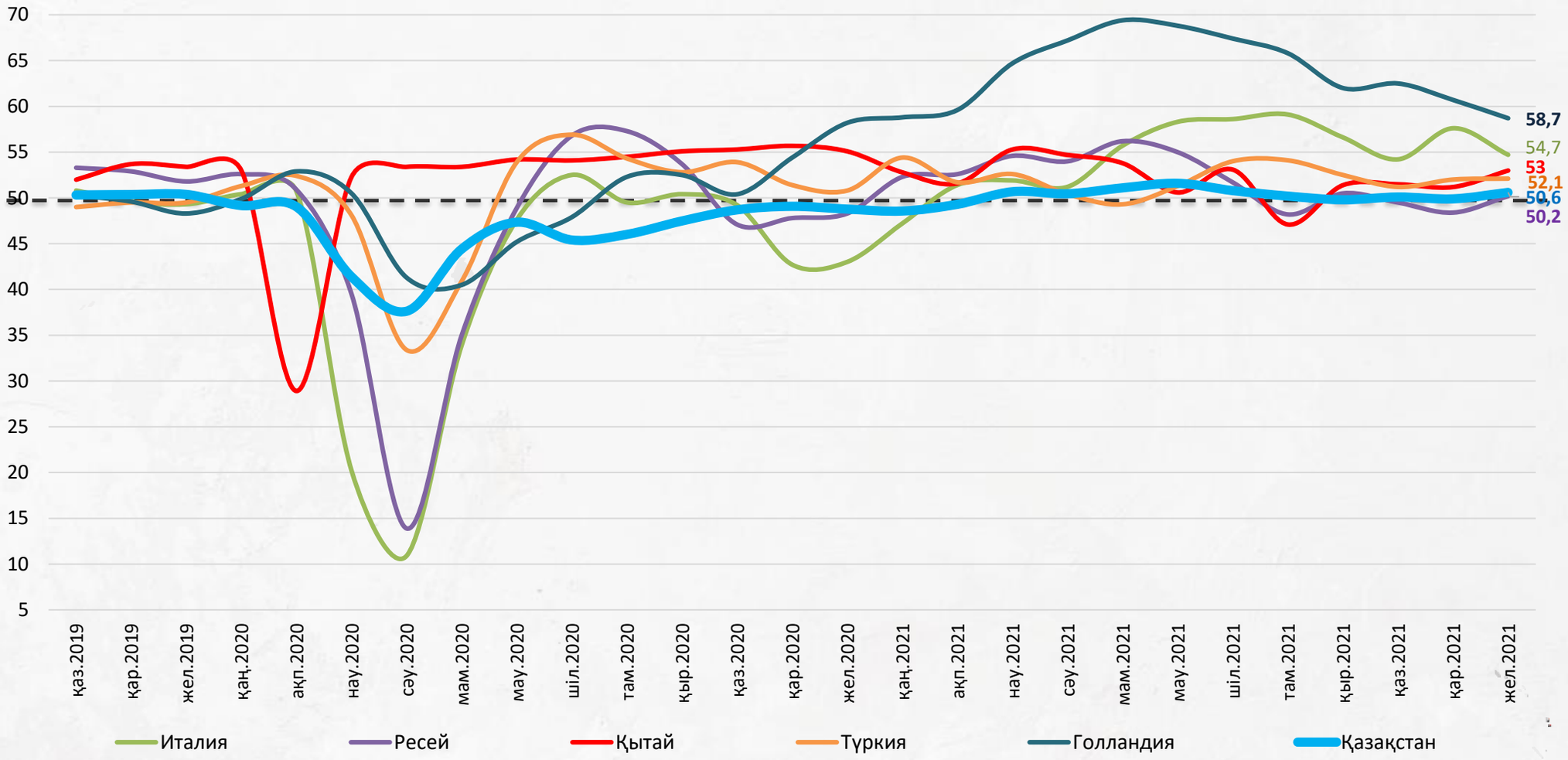
Ақтөбе облысында кәсіпорындардың бағалауы бойынша іскерлік белсенділік өзгеріссіз қалды (**50,0**).

05

Басқа мемлекеттердің PMI индексі

Қазақстанның негізгі сауда серіктестерінің жиынтық PMI индексінің динамикасы

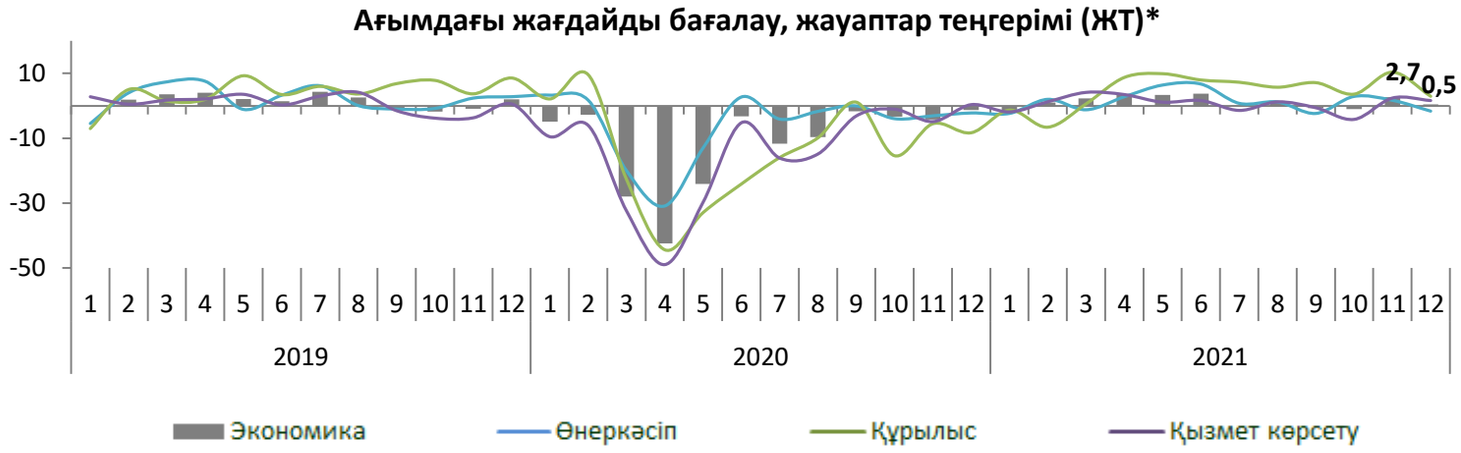
07.01.2022ж. мәліметтер
Дереккөз: https://tradingeconomics.com; https://www.markiteconomics.com
Түркия және Голландия бойынша өнеркәсіптегі PMI

06

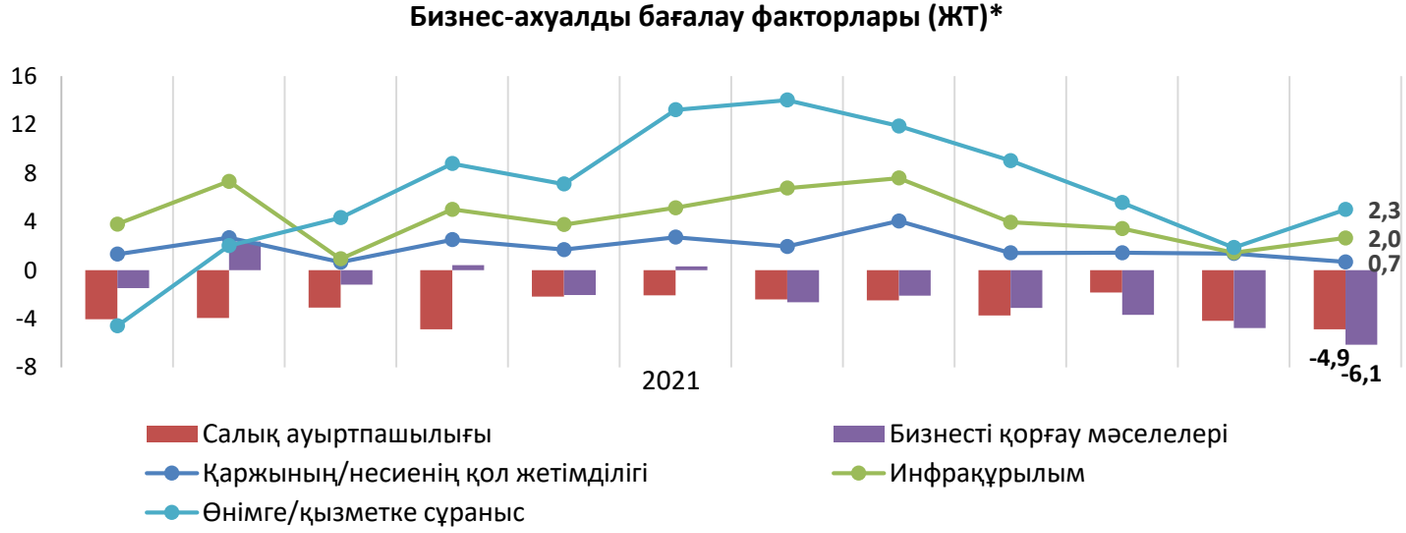
Бизнес-ахуал индексі (БАИ)

БИЗНЕС-АХУАЛ ИНДЕКСІ (БАИ)
Ағымдығы жағдайды бағалау

**Жауаптар теңгерімі (ЖТ) - ағымдағы айдағы бизнес ахуалдың өзгерісі жайлы сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптар арасындағы айырмашылық. Кәсіпорындар ұсынылған жауаптардың бірін таңдайды «жақсарды», «өзгерген жоқ» және «нашарлады». Үлестер салмақтанып есептелінеді.*

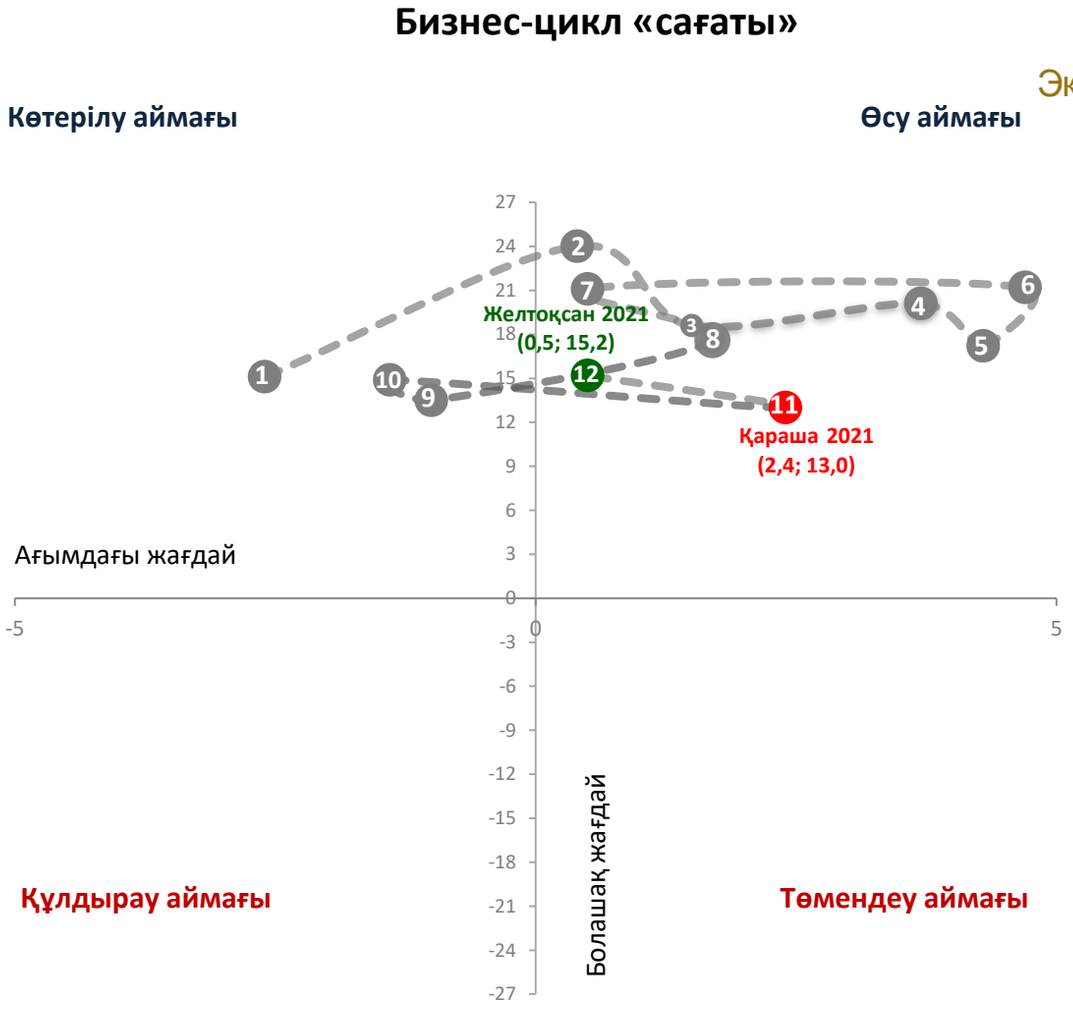
Индекс мәні 0 ден жоғары болса ахуалдың жақсарғанын, төмен болса нашарлағанын білдіреді.

2021 жылғы желтоқсанда респонденттер **ағымдағы бизнес-ахуалды** бейтарап бағалады. Жауаптар теңгерімі* **0,5** құрады (қарашада – 2,7). Көрсеткіштің төмендеу себебі өнеркәсіптегі және құрылыс саласындағы кәсіпорындардың бағалауының төмендеуімен байланысты.

Салық ауыртпашылығын және бизнесті қорғау мәселелерін теріс бағалаған кәсіпорындар үлесі артты (сәйкесінше, **(-)4,9** және **(-)6,1** шамасына дейін), сонымен қатар қаржы/несиенің қол жетімділігін **(2,3)**, инфрақұрылымды **(2,0)** оң бағалаған кәсіпорындар саны аздап артты. Өнімге/қызметке сұраныс айтарлықтай өзгерген жоқ **(0,7)**.

Бизнес-ахуал индексі (БАИ)
Бизнес-цикл «сағаты»

Экономика бойынша БАИ	Құрылыстағы БАИ	Қызмет көрсетудегі БАИ	Өнеркәсіптегі БАИ
7,7	5,5	8,0	7,6

2021 жылғы желтоқсанда респонденттердің деректері бойынша **ағымдағы** бизнес жағдайды бағалау бойынша жауаптар теңгерімі **0,5** құрады (қарашада 2,7). Алдағы **6 айдағы күтімдер** бойынша жауаптар теңгерімі **15,2** құрады (қарашада 13,0). Ағымдағы жағдай бағасының нашарлауына қарамастан бизнес-цикл "сағатының" индикаторы **өсу** аймағында қалды.

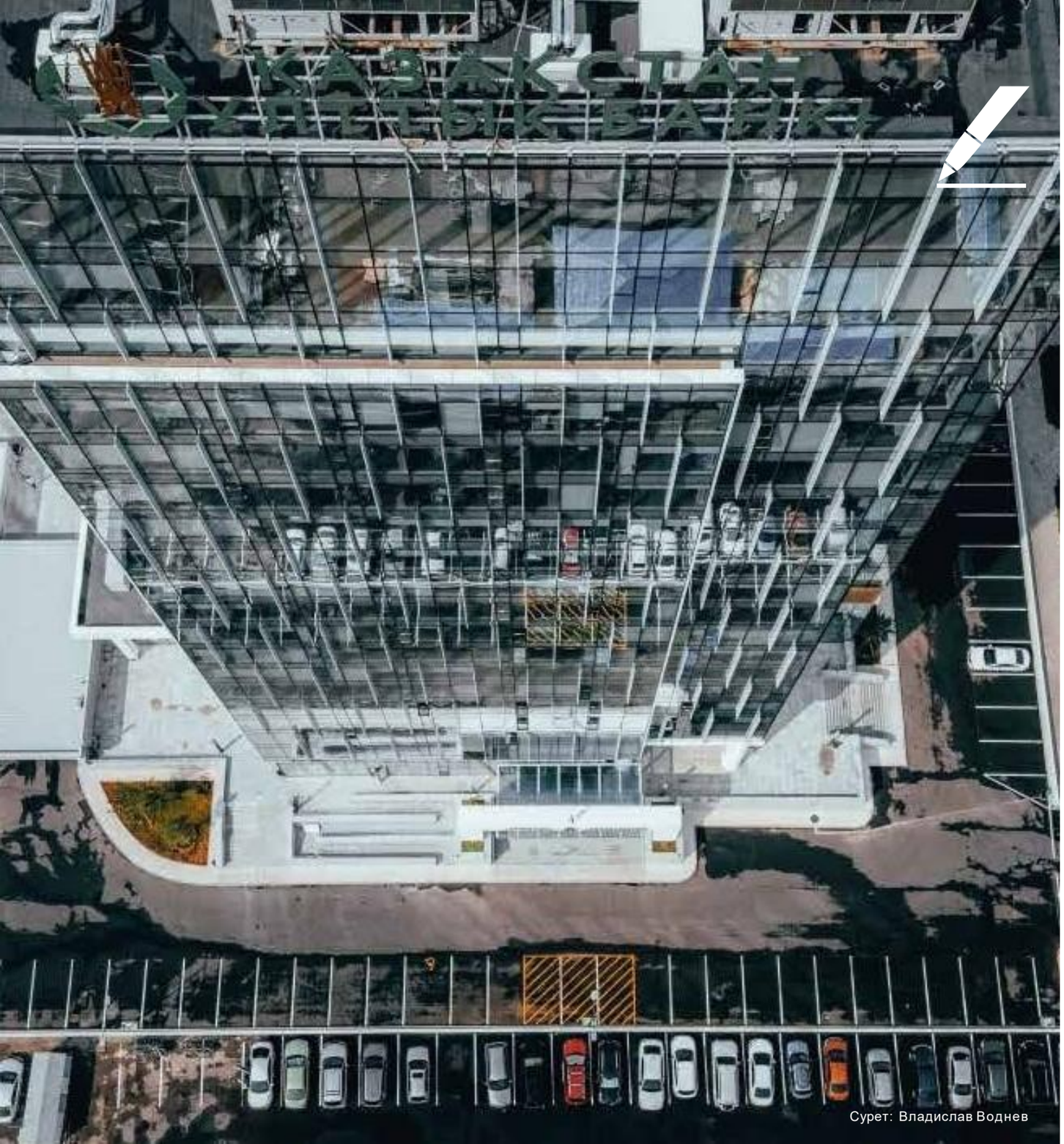
Ағымдағы және болашақтағы бизнес-жағдайдың орташа бағасы болып табылатын **бизнес-ахуал индексі** азын-аулақ жақсарып, экономикада **7,7** құрады (қарашада 7,6). БАИ жоғарылауы болашақтағы бизнес-жағдайды бағалаудағы оптимизмнің артуымен байланысты (13,0-ден 15,2-ге дейін). БАИ құрылыста 5,5 құрады. Қызмет көрсету және өнеркәсіп секторларында көрсеткіштер тиісінше 8,0 және 7,6 құрады.

*БАИ, Ifo институтының әдістемесіне сәйкес, жауаптар балансының орташа геометриялық мәні

Бизнес-ахуал индексі (БАИ)
- Ағымдағы экономикалық жағдай (АЖ)
- Болашақ экономикалық жағдай (БЖ)

$$БАИ^{*}=\sqrt{(ЖБ(АЖ)+200)*(ЖБ(БЖ)+200)}-200$$

ЖБ – жауаптар балансы
АЖ – ағымдағы экономикалық жағдай
БЖ – болашақтағы экономикалық жағдай

Сурет: Владислав Воднев

Әдіснамалық түсініктеме

- ✓ Ақпарат нақты сектор мониторингіне қатысатын кәсіпорындардың ай сайынғы сауалнама нәтижелері бойынша дайындалған;
- ✓ Іскерлік белсенділік индексін есептеу үшін диффузиялық индекс (ДИ) қолданылады. Ол оң жауаптар мен қалыпты жауаптар үлесінің жартысының қосындысы ретінде есептеледі. Бұл индекс көрсеткіштің өзгеру динамикасын сипаттайтын жалпы индикатор болып табылады;
- ✓ Диаграммалардағы деректер маусымдық фактордан тазартылған;
- ✓ Алдыңғы айлардың динамикасында маусымдық тазарту мен ЖІӨ-дегі салалық жалпы қосылған құн үлесін қайта бағалау себебінен индекстердің мәні өзгеруі мүмкін.
- ✓ Бизнес - ахуал индексі мен бизнес-цикл «сағаты» Ifo институтының (Германия) әдістемесіне сәйкес жасалған.

Ақша-кредит саясаты департаменті
ҚАЗАҚСТАН ҰЛТТЫҚ БАНКІ